

Náměty pro semináře z psychologie duševního vývoje (Mgr. Mojmír Snopek)

Základní literatura pro vyhodnocení jednotlivých cvičení (další doporučená literatura je uvedena u jednotlivých témat):

- Čačka, O. (2000). Psychologie duševního vývoje. Brno: Doplněk
Langmeier, J., Křejiřová, D. (1998 a novější). Vývojová psychologie. Praha: Grada
Vágnerová, M. (2000 a novější). Vývojová psychologie. Dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál
Švancara, J. a kol. (1974). Diagnostika psychického vývoje (2. vyd.). Praha: Avicenum
Svoboda, M., Křejiřová, D., Vágnerová, M. (2000). Psychodiagnostika dětí a dospívajících. Praha: Portál
Čáp, J., Mareš, J. (2001, 2007). Psychologie pro učitele. Praha : Portál

Základní pravidla pro jednotlivé úkoly:

- Vstupní rozhovor, navázání kontaktu: V rozhovoru s dětmi se snažte přizpůsobit vývojové úrovni dítěte. Podle toho volte otázky. Pokuste se s dítětem navázat dobrý vztah, úkol by neměl být pro dítě výrazně zúzkostňující. U menších dětí můžete doplnit o prvky hry nebo o kresbu
- Příprava, provedení úkolu a pořízení adekvátního záznamu: pozorování (přípravit si kategorie dopředu), rozhovor (přípravit si otázky), AV záznam apod. Během každého úkolu dítě pozorujte (reakce na úkol, projevy verbální, neverbální, chování apod.)
- Zpětná vazba pro dítě nebo rodiče
- Při interpretaci zvažte vztah dítěte k vám a rovněž k prostředí, ve kterém se nacházíte, případně přítomnost druhých osob. V rozhovoru s rodičem pravděpodobně zjistíte různé informace pokud budete rozhovor provádět v přítomnosti dítěte nebo v jeho nepřítomnosti. U jednotlivých úkolů jsou uvedeny základní aspekty, kterých byste se měli dotknout a uvažovat o jejich souvislostech. Můžete se však zaměřit pouze na některé aspekty a rozpracovat je podrobněji, či připojit a rozpracovat další témata související s daným úkolem.
- Můžete pracovat ve dvojicích, tj. každý z vás může provést dílčí část úkolu
- V ideálním případě by bylo nejlepší srovnávat vždy dvě osoby odlišného pohlaví a věku, tzn. 4 osoby (2 dívky, mladší, starší a dva chlapce, mladší, starší) nebo alespoň tři osoby stejného pohlaví a odlišného věku

Téma. *MOTORICKÉ DOVEDNOSTI*

1-3. Vývoj kresebných dovedností: Dětská kresba – Kresba postavy, kresba rodiny a kresba základních geometrických tvarů

Pokuste se získat dětskou kresbu. Požádejte dítě, aby vám nakreslilo obrázek na zadané téma. Nezapomeňte na úvodní rozhovor z dítětem. Kreslení by mělo probíhat v příjemném pracovním prostředí bez výraznější tenze u dítěte. Dítěti dejte k dispozici bílý papír formátu A4, tužku, případně pastelky, podle vaší volby tématu. Můžete získat více kreseb, např. zvolte obě témata u jednoho dítěte, získejte kresby od více dětí stejného věku, od dětí různého věku apod. Pokuste se získat kresbu od dítěte ve věku:

3 let,

4-5 let
6-8 let
9-10 let
11-12 let

Kresebná témata:

1. **Kresba postavy** (pouze tužkou)

Instrukce: „Nakresli postavu pána“

2. **Kresba rodiny**

Instrukce: „Nakresli vaši rodinu“

3. U předškolních dětí můžete získat zkusit **kresbu křížku, kruhu, čtverce, trojúhelníku** (pouze tužkou)

Během administrace dítě pozorujte, zaměřte se na celkové chování během kresby, např. zacházení s tužkou, výběr pastelky (pokud je použijete), odklony pozornosti, spontaneitu při kreslení, známky inhibice, kontakt s vámi apod. Po kreslení proveďte s dítětem rozhovor o kresbě.

Vyhodnocení: Srovnejte kresby v jednotlivém věku z hlediska jednotlivých diagnostických oblastí, které kresba poskytuje, s přihlédnutím k projektivnímu/symbolickému hodnocení.

Doporučená literatura:

Roseline, D. a kol. (2005). Dětská kresba jako nástroj poznání dítěte. Praha: Portál

4. **Jemná motorika: Test obkreslování předloh**

Připravte si několik předloh (trojúhelník, čtverec, kolečko apod.), nejlépe na tvrdém papíře a požádejte děti, aby dané předlohy nakreslily tužkou, tzn. děti budou mít předlohy před sebou a budou je kreslit. Alternativou je tvrdý papír a průsvitky.

Připravte si pro ně tužku, papír. Děti nesmí gumovat. Nezapomínejte na vstupní rozhovor, záznam o pozorování, tj. reakce dítěte na úkol, jeho chování, zájem o daný úkol apod. Pokuste se získat záznamy alespoň tří dětí odlišného věku:

3 roky
4-5 let
6-7 let
8-9 let

Vyhodnocení: Srovnejte kresby na základě teoretického rámce vývoje jemné motoriky s přihlédnutím k vývoji kresebných dovedností, vizuo-motorické koordinace apod.

Téma: ***HRA***

5. **Pozorování dětské hry**

Proveďte pozorování dětské hry a pořídte záznam pozorování. Můžete provést pozorování individuální hry dítěte nebo pozorování skupiny dětí stejného i různého věku. Popište

prostředí, denní dobu, přítomnost dalších osob apod. Zaznamenejte (další dle vlastního výběru):

- Psychomotorické projevy dítěte
- Úroveň pohybové aktivity
- Odklony pozornosti dítěte, střídání aktivit dítěte
- Verbální a neverbální projevy dítěte během hry
- Použité předměty a prostředky ve hře
- Téma hry, změny tématu
- V případě pozorování dvou a více dětí: vzájemné interakce
- Interakce s vámi jako s pozorovatelem
- Všímejte si symbolizace ve hře
- Uplatnění pravidel ve hře
- Role dívky/chlapce ve hře a vliv role na jednání a chování při hře

Můžete provést pozorování pouze u jednoho dítěte, případně u dětí z více věkových skupin nebo u více dětí z jedné věkové skupiny apod:

- a) V batolecím období (Do 3 let)
- b) V předškolním věku (3-6 let)
- c) V raném školním věku (6/7-8/9 let)
- d) Ve středním školním věku (8/9-11/12 let)

Vyhodnocení: Charakterizujte hru:

- a) vzhledem k vývojové úrovni dítěte.
- b) z hlediska významu této hry pro dítě (z hlediska vývoje psychických a behaviorálních funkcí i z hlediska témat a situací, se kterými se aktuálně setkává). K tomuto zhodnocení může být cenným doplněním rozhovor s blízkou osobou, která bývá přítomna u hry dítěte (rodič, učitelka v MŠ).

Téma: ***MORÁLNÍ VÝVOJ***

6. Vývoj morálního usuzování 1.

Vyberte si minimálně dvě/tři děti odlišného věku a řekněte jim následující dva příběhy (případně si je upravte, ale nezapomínejte na jejich rozdíl):

Věkové rozmezí:

- 3-4 roky
- 5-6 let
- 7-8 let
- 9-12 let

Příběh č. 1.:

„Malý Honzík je ve svém pokoji. Zavolají jej k jídlu. Jde do jídelny. Za dveřmi však stojí stůl, na kterém je podnos s pěti hrnečky. Honzík nemůže vědět, že je stůl za dveřmi. Vstoupí, dveře narazí do stolu a prásk! pět hrníčků spadne na zem a rozbije se.“

Příběh č. 2.

„Byl jednou jeden malý chlapec, který se jmenoval Pepík. Jednoho dne, kdy nebyla maminka doma, dostal chuť na marmeládu, která byla ve skříni. Vylezl na židli a natáhl ruku, ale marmeláda byla příliš vysoko a Pepík se k ní nemohl dostat. Když se o to přece jen pokusil, shodil sklenici s marmeládou. Ta spadla na zem a rozbila se.“

Po přečtení příběhu položte dětem následující otázky:

Provinily se tyto děti stejně?

Je Pepík/Honzík více zlobivý než Honzík/Pepík?

Které z dětí je horší a proč?

Vyhodnocení: Pečlivě zaznamenejte odpovědi dětí (nejlépe na diktafon). Proveďte analýzu dosažené morální úrovně na základě stádií morálního vývoje dle **Piageta**. Svou analýzu demonstруйте na základě odpovědí respondentů.

Doporučená literatura:

Heidbrink, H. (1997). Psychologie morálního vývoje. Praha: Portál

7. Vývoj morálního usuzování 2.

Vyberte si minimálně tři starší děti odlišného věku a řekněte jim následující příběh.

Věkové rozmezí:

8-9 let

10-11 let

13-14 let

15-16 let

Příběh:

„V jedné daleké zemi umírala žena, které onemocněla zvláštním druhem rakoviny. Existoval lék, o němž si lékaři mysleli, že by mohl ženu zachránit. Šlo o zvláštní formu chemické látky, kterou jeden lékárník v tomtéž městě právě před nedávnem objevil. Výroba byla drahá, avšak lékárník požadoval desetkrát víc, než kolik jej stála výroba. Za chemickou látku zaplatil 20 tisíc a za malou dózu léku požadoval 200 tisíc.“

Josef, manžel nemocné ženy, vyhledal všechny své známé, aby si vypůjčil peníze a usiloval i o podporu úřadů. Shromáždil však jen 100 tisíc, tedy polovinu požadované ceny. Vyprávěl lékárníkovi, že jeho žena umírá a prosil jej, aby mu lék prodal levněji, popřípadě aby mu mohl zbytek zaplatit později. Lékárník však řekl: „Ne, já jsem ten lék objevil a chci na něm vydělat peníze.“- Josef tím vyčerpал všechny zákonné možnosti. Je zcela zoufalý a uvažuje, zda by se neměl do lékárny vloupat a lék pro svou ženu ukrást.“

Po přečtení příběhu položte dětem či mladistvým následující (event. podobné) otázky:

Jak byste se rozhodli a proč?

Co by měl Josef udělat a proč?

Vyhodnocení: Zznamenejte všechny odpovědi dětí (nejlépe na diktafon) a proveďte analýzu morálního vývoje na základě **Kohlbergových** stádií morálního usuzování. Proveďte srovnání s ohledem k věku respondentů a uveďte příklady odpovědí.

Doporučená literatura:

Heidbrink, H. (1997). Psychologie morálního vývoje. Praha: Portál

Téma: **ŠKOLNÍ DÍTĚ VE ŠKOLE A V RODINĚ**

Tento úkol je zasazen do období *mladšího a středního školního věku*. Cílem je přiblížit toto vývojové období prostřednictvím praktické zkušenosti, přičemž by měl/a student/ka v prezentaci zhodnotit některá aktuální témata jako je význam školy v životě dítěte a význam rodiny při vstupu a docházce dítěte do školy.

Vyberte si alespoň dva (nebo více) z následujících úkolů a zpracujte je na seminář. Vaše prezentace mohou být podnětem k diskusi o některých aktuálních tématech a pokuste se na nich ilustrovat některé charakteristiky tohoto vývojového období. Můžete rovněž pracovat po dvojicích.

Uvedený výčet témat, kterých se máte v rozhovoru dotknout by měl být spíše inspirativní.

8. Vstup dítěte do školy:

- a) Proveďte *rozhovor s dítětem předškolního věku*, které je rok před vstupem do školy a pokuste se zjistit, jaká je jeho představa o škole a jaký má ke škole vztah, zdali se do školy těší. Pokuste se zjistit na základě čeho je jeho představa o škole postavena a jak souvisí s jeho aktuální vývojovou úrovní. Zadejte mu kresbu postavy.
- b) Proveďte *rozhovor s dítětem mladšího školního věku* (1./2. třída)- 6/7- 8/9let
Pokuste se zjistit jaký má vztah ke škole, jestli do školy chodí rád/a. Jak a čím je tvořena jeho/její reprezentace školního prostředí, čím je ovlivněna (neopomeňte vztahy k učitelům, vrstevníkům, roli rodičů, školní předměty, pomůcky apod.
Zadejte mu kresbu postavy.

9. Rodina se školním dítětem

- a) Proveďte *rozhovor s dítětem mladšího školního věku* (1./2. třída)- 6/7- 8/9let a s jeho rodičem/rodiči
- b) Proveďte *rozhovor s dítětem středního školního věku* - 8/9-10/12 let a s jeho rodičem/rodiči

Pokuste se zjistit vztah dítěte ke škole a jeho projevy ve školním výkonu, v přípravě do školy, v chování během školního vyučování. Na co se do školy těší a na co netěší. Co ho baví a co ne (oblíbené neoblíbené předměty, činnosti, přestávky versus vyučovací hodiny, komunikace s učitelem x komunikace s vrstevníky). Pokuste se zjistit vztah rodiče/rodičů dítěte ke škole obecně i ke konkrétnímu školnímu prostředí dítěte. Pokuste se interpretovat možnou souvislost mezi postojem rodiče a postojem dítěte.

10. Školní dítě a jeho svět

Proveďte *rozhovor se školním dítětem*, které navštěvuje

- a) 1.-2.třídu
- b) 3.-5. třídu

Pokuste se zjistit jaké jsou jeho školní i mimoškolní zájmy, jak je strukturován jeho všední den či víkend. Pokuste se zjistit, jaká je jeho motivace pro školní i mimoškolní aktivity. Jaký čas věnuje přípravě do školy, do jaké míry se do školní přípravy zapojují členové rodiny (rodiče, prarodiče, sourozenci,...). Jaký má vztah k plnění školních povinností. Jaké jsou jeho vztahy s vrstevníky, jaké je jeho/její postavení v kolektivu. Zda jsou kamarádi pouze z okruhu školy. Struktura kamarádských vztahů.

11. Postoje rodičů a dětí ke škole z pohledu učitele

Proveďte strukturovaný *rozhovor s učitelem/učitelkou* (s učitelem) 1. stupně ZŠ. Pokuste se zjistit, jak vnímá aktuální postoje rodičů ke škole, zdali se podle něj/ní postoje rodičů různí a do jaké míry ovlivňují postoje dětí a adaptaci dítěte na školní prostředí. Jaké jiné faktory podle nich ovlivňují adaptaci dítěte na školu a kterým faktorům přikládají největší význam. Pokud se jedná o učitele/učitelku s delší praxí nebo učitele/učitelku, který učil na více školách, můžete se pokusit o srovnání. Zdali došlo v průběhu času nebo v jiné škole ke změně postojů rodičů.

Místo strukturovaného rozhovoru můžete vytvořit také dotazník, který předložíte více učitelům. V takovém případě se pokuste o srovnání.

Téma: **POZORNOST**

(další náměty viz materiály doc. Čačky: www.cackon.net/docent)

12. Rozsah, kvalita a obsah pozornosti

Připravte si schéma číselného čtverce, jehož úplnou předlohu najdete na str. 137/tab. 12 (Švancara, J. a kol. (1974). Diagnostika psychického vývoje (2. vyd.). Praha: Avicenum), stopky a záznamový arch. Můžete také použít poloviční předlohu (dále viz materiály doc. Čačky) nebo variantu s textem (viz dále ad 2).

Ukázka (není to celá předloha, ale poloviční):

45 18 37									
54	73	82	53	12	58	69	61	19	63
26	72	48	85	27	17	81	96	21	52
38	75	43	57	23	28	18	25	46	59
84	71	95	37	65	62	16	93	56	91
45	39	83	51	15	35	79	32	97	34

Provedení: Vyberte si alespoň 4 děti odlišné věkové úrovně!:

Věková úroveň:

6-7 let

8-9 let

11-12 let

13-14 let

1. Číselný čtverec:

a) Pokusná osoba/dítě má zpřeházené čísla nahlas přeříkávat (případně ukázat či zaškrtnout) postupně jak jdou po sobě, a to v deseti po sobě následujících pokusech. Měříme čas v každém pokusu, a chyby (přeřeknutí, špatné přeškrtnutí).

b) Pokusná osoba/dítě má vyhledávat (ukázat, říct nebo zaškrtnout) jenom určitá čísla (viz ukázka), opět deset pokusů za sebou. Měříme čas v každém pokusu a chyby (přeřeknutí, špatné vyhledání/ukázání/přeškrtnutí)

2. Textová varianta:

Vyberte si např. text pohádky nebo jiný vybraný text (srozumitelný pro děti), ve kterém pokusná osoba bude zaškrtnout např. jedno či dvě písmena apod. (u všech pokusných osob ale stejně!). Opět proveďte 10 pokusů, měřte čas, zaznamenávejte chyby.

Vyhodnocení:

a) Kvantitativní: Zaznamenávají se postupné časy vyhledávání v prvním až desátém pokusu a nakreslete křivku. Taktéž nakreslete, na základě počtu chyb, křivku chyb během pokusu.

b) Porovnejte výsledky u mladších a starších dětí. Okomentujte s přihlédnutím k osobnosti konkrétního dítěte a vývoji pozornosti v daném věku.

Téma: **PAMĚŤ**

(inspirace viz materiály doc. Čačky: www.cackon.net/docent)

13. Neverbální x verbální paměť, mechanická x logická, krátkodobá x dlouhodobá, bezsmyslná x smysluplná

Připravte si podnětový materiál na základě vámi zvoleného tématu (obrázky, slova, čísla, apod.) a proveďte zkoušku paměti u minimálně tří dětí odlišného věku:

3-4 roky

5-6 let

7-8 let

9-10 let

11-12 let

Vyhodnocení: Srovnajte na základě vývojových teorií paměti.

Téma: **UČENÍ**

14. Osvojení manuálních/jiných dovedností

Připravte si jednoduchý nebo složitější úkol, včetně instrukce, který by sledoval manuální/jinou zručnost, např. vystřihování určitého obrazce z papíru, nakreslení nějakého tvaru, sestavení určitého tvaru z kostek, navlékání korálků apod. (inspiraci se meze nekladou.)

Pokus proveďte alespoň s třemi dětmi odlišného věku. Každé dítě pokus provede celkem třikrát, případně pětkrát. Při každém pokusu změřte čas od zadání cvičení až po jeho úspěšné ukončení. Stejným způsobem postupujte u druhého i třetího pokusu. **Tip:** při složitějším úkolu můžete mít připraveny radu, návod, instrukci a její rozsah (jak držet nůžky a papír apod.), kterou sdělíte před druhým či třetím pokusem (ale všem stejně).

Věková úroveň:

4-5 let
6-7 let
8-9 let
10-11 let

Vyhodnocení: Srovnajte čas potřebný k vykonání úkolu u každého dítěte zvlášť a mezi dětmi. Okomentujte vliv učení, případně instrukce s přihlédnutím k vývoji manuálních dovedností v daném věku.

Téma: **MYŠLENÍ**
(inspirace viz materiály doc. Čačky: www.cackon.net/docent)

15. Slovník, kategorizace, definice slov apod.

Na základě materiálů doc. Čačky si připravte podnětový materiál a proveďte pokus. Pokuste se získat alespoň tři děti odlišné věkové úrovně:

3-4 roky
4-5 let
6-7 let
8-9 let
10-11let

Vyhodnocení: Srovnajte děti odlišné věkové úrovně a jejich vývoj myšlení a řeči, s přihlédnutím k vývoji myšlenkových operací dle **Piageta**.

Téma: **ŘEČ**

16. Převaha slovních druhů a větné skladby

Proveďte rozhovor se třemi dětmi odlišné věkové úrovně. Téma rozhovoru může být libovolným, např. rodina, kamarádi apod. Připravte si sadu 10 stejných otázek, kterou položíte všem třem respondentům. Na každou otázku ponechte asi 2-3 minuty na odpověď (dodržte stejný interval u všech dětí). Zaznamenejte jednotlivé odpovědi (nejlépe na diktafon).

Věková úroveň:

3-4 roky

5-6 let
7-8 let
9-10 let

Vyhodnocení: Pokuste se srovnat vaše záznamy vzhledem k věku dětí a z hlediska použitých slovních druhů (převaha podstatných jmen, zájmen, sloves apod.) a větné skladby, tj. zda jsou použity jednoslovné, víceslovné odpovědi, jednoduché věty, složitá souvětí apod.

Téma: **EMOCE**

17. Rozpoznání emocí

Připravte si sadu obrázků (z novin, časopisů), které budou vyjadřovat 5 základních emocí (radost, strach, smutek, překvapení apod.) a 5 složitějších emocí (nuda, stud, žárlivost apod.). Variantami mohou být tzv. tyčkové figury, které vyjadřují emoce na základě určitého postoje nebo 10 vybraných smajlíků (5 základních a 5 složitých emocí).

Pokuste se získat tři děti *předškolního věku* odlišné věkové úrovně a postupně jim prezentujte jednotlivé obrázky. Otázky (upravte s ohledem k věku):

Jak se daná osoba/pan/paní/dítě cítí?
Jakou emoci postava vyjadřuje?
Co prožívá postava na obrázku?

Věková úroveň:

2-3 roky
3-4 roky
5-6 let

Vyhodnocení: Zaznamenejte jednotlivé odpovědi a porovnejte s ohledem k věku a vývoji rozpoznání emočních výrazů.

Téma: **POHÁDKA**

18. Pohádka a její role v dětství

Vyberte si jednu z pohádek: Červená Karkulka, Perníková chaloupka, Sněhurka, O růžence apod., ve které vystupuje alespoň jedna mužská a jedna ženská postava. Zpracujte prezentaci na základě dvou úkolů:

1. K vybrané pohádce zpracujte stručně následující okruhy:

Obsah pohádky.

Prostředí pohádky (sociální úroveň, místo, čas apod.)

Postavy, jejich vlastnosti a motivy jednání hlavních postav, které se zde vyskytují:

-Která z postav může být identifikační postavou pro dítě a proč?

-Jaké problémy tato/tyto postava/y řeší?

-Mohou řešené problémy symbolizovat řešení některých vývojových úkolů? Kterých?

Zkuste si všimnout další symboliky v pohádce.

Jaký má vliv pohádka na fantazii (jaké fantazie vyvolává) a vývoj dítěte?

Nabízí pohádka nějaké poučení? Jaké?

!! Jaké genderové role jednotlivé postavy v pohádkách dětem nabízí, tj. jakou roli, pozici má v pohádce žena/muž, chlapec/dívka? Jaké genderové stereotypy pohádka udržuje?

2. Osobní zkušenost:

Jakou pohádku jsem měl/a rád/a ve svém dětství? (možná se oblíbená pohádka během vývoje měnila, zkuste si vzpomenout, jak se tato preference měnila během věku)

Jakou formou jsem se ní setkával/a? (četba, vyprávění, která osoba/y, audio-nahrávka, televize)

Jakou formu jsem preferoval/ a proč?

Co se mi na té pohádce nejvíce líbilo? Které momenty si nejvíce pamatuji?

Hrál/a jsem si někdy v dětství některou pohádku? Kterou? S kým?

Která pohádka se mi líbí nejvíce v současné době a proč?

Jaký je můj názor na

-prezentování pohádek v médiích

-na kreslené pohádky

-na moderní pohádky

-na různé podoby pohádkových knížek (ilustrace, obsah)?

Jaké znáte moderní pohádky

Které pohádky v současné době znají předškolní děti, které mají nejraději, jakou formou se s nimi setkávají?

Doporučená literatura:

Černoušek, M. (1990). Děti a svět pohádek. Praha: Albatros.

Bettelheim, B. (2000). Za tajemstvím pohádek. Praha: NLN

von Franz, M., L. (1998). Psychologický výklad pohádek. Smysl pohádkových vyprávění podle jungovské archetypové psychologie. Praha: Portál.

Téma: *ADOLESCENCE A MÉDIA*

19. Mediální realita současných pubescentů

Připravte si prezentaci, která bude zaměřena na problematiku mediální reality prezentované současným pubescentům a adolescentům. Zpracujte úkoly č. 1 až 3 nebo úkol 4 a 5:

1. Časopisy

a) pro pubescenty

b) pro adolescenty

Seznamte se s některými časopisy a:

Zjistěte, jaká témata jsou zde prezentována a jakou formou.

Jaké prezentují vzory, role, stereotypy? Jak se staví k různým otázkám.

Uvažujte, jak a jaké čtenáře se snaží časopis oslovit.

Jaký mohou mít vliv na čtenáře v různých otázkách. Jaké prezentují vzory pro řešení vývojových úkolů? Jak se může lišit pohled cílových čtenářů od jiných věkových skupin?

Jaký je váš pohled na témata? Jak se změnilы časopisy od doby, kdy jste byli sami cílovými čtenáři?

2. Seriály

a)pro pubescenty

b)pro adolescenty

3. Další TV pořady (např. reality show aj.)

Seznamte se s některými seriály/TV pořady.

Zjistěte, jaká témata jsou zde prezentována a jakou formou.

Jaké prezentují vzory, role, stereotypy? Jak se staví k různým otázkám.

Uvažujte, jak se snaží oslovit diváky.

Jaký mohou mít vliv diváky v různých otázkách. Jaké prezentují vzory pro řešení vývojových úkolů? Jak se může lišit pohled cílových diváků od jiných věkových skupin? Jaký je váš pohled na témata? Jak se změnilы seriály/pořady od doby, kdy jste byli sami cílovými diváky?

4. Mediálně prezentované vzory

Vyberte si některého z adolescentů (příp.pubescentů), který se stal známou osobností prezentovanou v médiích (např. superstar aj.). Zjistěte o něm více informací. Zaměřte se na oblast vztahového života a profesního života. Jak řeší vývojové úkoly. Jaký může mít vliv jeho prezentace na současné pubescenty a adolescenty?

5. Pohled současných adolescentů a pubescentů

Oslovte několik (alespoň dva, muže a ženu) pubescentů a adolescentů ve svém okolí. Provedte s nimi krátký rozhovor (připravte si otázky dopředu) a zjistěte jejich postoje k současným časopisům, seriálům a dalším pořadům. Pokuste se zjistit, jaké jsou jejich mediálně prezentované vzory. V čem se s nimi identifikují. Jaký mají postoj k některým zde prezentovaným celebritám a proč? Jaké genderové role celebrity zastávají?

Vyhodnocení: Diskutujte problematiku mediální reality v adolescenci podle zadaných okruhů. V případě otázek vývojových úkolů můžete vyjít z vývojových úkolů pro období adolescence podle Havighursta. Zamyslete se, jestli některé z nich můžeme považovat za aktuální v současné době a v české kultuře. Pokud se vám zdá, že některé chybí, můžete je doplnit.

Vývojové úkoly pro období adolescence:

-vymezuje věkem 12- 18 let:

1. Přijetí vlastní fyzické struktury a role svého pohlaví
2. Vytvoření nových vztahů k vrstevníkům obojího pohlaví
3. Emocionální nezávislost na rodičích a ostatních dospělých
4. Získání jistoty a ekonomické nezávislosti
5. Výběr povolání a příprava pro ně
6. Vývoj intelektových operací a pojmů nezbytných pro získání občanské kompetence
7. Dosažení sociálně zodpovědného chování

8. Příprava pro manželství a rodinný život
9. Vytvoření hierarchie hodnot v souladu se světovým názorem

Doporučená literatura:

Macek, P. (1999, 2003): Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících. Praha: Portál

Prémiové Téma: ***GENDER, SUBJEKTIVITA a AUTOBIOGRAFIE***

20. Konstrukce mužského a ženského genderu během života

Proveďte rozhovor alespoň s dvěma osobami odlišného věku a pohlaví (mohou být ale stejně staré a odlišného pohlaví), na téma „Jak charakterizují sebe sama jako muže/ženu, případně dívku a chlapce. V ideálním případě byste měli mít 4 rozhovory, 2 mladší děti (holčička a chlapeček) a dva adolescenty (chlapec, dívka). Toto cvičení vyžaduje přípravu otázek a konzultaci předem. Rozhovor nemusí být dlouhý (stačí 15-20 minut), důležitá je příprava otázek, abyste se mohli doptávat na témata mužského a ženského rodu.

Věková rozmezí:

4-5 let

-

-

-

15-16 let

Otázky pro rozhovor /nutno přizpůsobit věku dítěte:

Budou domluveny na základě konzultace

Rozšíření: Otázky lze klást formou autobiografie, tj. životního příběhu:

Budou domluveny na základě konzultace

Příklad:

Instrukce: např. „Pověz mi svůj životní příběh.“; „Které okamžiky ve svém životě považuješ jako žena/muž za důležité?“ Co tě charakterizuje jako muže/ženu? Co považuješ ve svém životě z hlediska sebe jako ženy/muže za podstatné/důležité (např. v dětství, dospívání)?

Vyhodnocení: Analýza rozhovoru s konkrétní osobou z hlediska konstrukce genderu (bude upřesněno při domluvě). Srovnání s vývojovými teoriemi genderu, tj. utváření rodových přesvědčení, genderových stereotypů a rolí.